Jan Jadczyszyn

REGIONALNE ZRÓŻNICOWANIE OBSZARÓW PROBLEMOWYCH ROLNICTWA (OPR) W POLSCE

INSTRUKCJA UPOWSZECHNIENIOWA
NR 163

INSTYTUT UPRAWY NAWOŻENIA I GLEBOZNAWSTWA
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY
24-100 Puławy, ul. Czartoryskich 8, tel.: (081) 8864960
e-mail: iung@iung.pulawy.pl; www. iung.pulawy.pl
Dyrektor: prof. dr hab. Seweryn Kukuła

ZAKŁAD GLEBOZNAWSTWA EROZJI I OCHRONY GRUNTÓW
tel.: (081) 8863421 w. 311, 362
Kierownik: doc. dr hab. Tomasz Stuczyński

DZIAŁ UPOWSZECHNIANIA I WYDAWNICTW
tel.: (081) 8863421 w. 301, 303, 307
Kierownik: dr Mariusz Zarychta

Pracę zaopiniował: ***prof. dr hab. Stanisław Krasowicz***

Opracowanie redakcyjne i graficzne: ***dr Grażyna Hołubowicz-Kliza***

Przygotowanie map i tabel: ***mgr Radosław Kaczyński***

Opracowanie wykonano w ramach zadania 1.3 w programie wieloletnim IUNG-PIB

ISBN-978-83-7562-041-2

© Copyright by Wydawnictwo IUNG-PIB, Puławy 2009

WPROWADZENIE

1

Produkcja rolnicza jest nierozerwalnie związana z jakością środowiska przyrodniczego, w tym głównie jakością siedliska glebowego, wody, światła i temperatury. W wyniku historycznych uwarunkowań rozwoju społeczeństwa takich, jak: szybkie tempo przyrostu ludności w ostatnich kilku wiekach, uzyskiwanie niskich plonów i ciągłego niedoboru żywności doszło do zagospodarowania na cele rolnicze również obszarów mniej przydatnych, o małym potencjale produkcyjnym. Ponadto przeludnienie obszarów wiejskich doprowadziło do znacznego rozdrobnienia gospodarstw i ukierunkowania produkcji, przede wszystkim, na zaspokojenie własnych potrzeb. Tak ukształtowana struktura agrarna w połączeniu z silnie urozmaiconym krajobrazem, wpływa korzystnie na środowisko przyrodnicze i bioróżnorodność, ale w erze postępu technologicznego i cywilizacyjnego jest istotną barierą dla dalszej mechanizacji produkcji i zwiększania dochodu ludności utrzymującej się z rolnictwa. Na uwarunkowania przyrodnicze i historyczne w niektórych rejonach kraju nałożyły się czynniki związane z intensywną eksploatacją i nieracjonalnym wykorzystaniem zasobów przyrodniczych, które nasilają erozyjną degradację, zakwaszenie, a także przyśpieszają ubytek substancji organicznej. Dodatkowym zagrożeniem dla środowiska i rolnictwa w latach ubiegłych była koncentracja uciążliwej produkcji przemysłowej, lokalizacja składowisk odpadów i emisja pyłów, które doprowadziły do lokalnego zanieczyszczenia gleb użytków rolnych. Obszary o ograniczonym potencjale produkcyjnym, niższych dochodach ludności i zapóźnione w rozwoju gospodarczym są w większym stopniu narażone na marginalizację i wypadnięcie poza obszar rozwoju [Kozłowski 2008]. W literaturze przedmiotu obszary problemowe rolnictwa nie są jednoznacznie definiowane [Churski 2006]. Stosowane są różne kryteria w zależności od kierunku prowadzonych analiz. Według Bańskiego [2007] są to obszary o nagromadzonych negatywnych zjawiskach społeczno-gospodarczych, dysproporcjach w poziomie rozwoju rolnictwa, wyposażenia w infrastrukturę techniczną, zaburzonej strukturze demograficznej, które utrudniają ich właściwy rozwój w stosunku do innych obszarów w kraju.

Zadaniem Wspólnej Polityki Rolnej, Polityki Spójności oraz Polityki Regionalnej jest wyrównywanie szans i wsparcie rozwoju obszarów zaniedbanych, problemowych w celu zachowania rolniczego charakteru, ciągłości krajobrazu i utrzymania procesów społecznych. Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. na terenie kraju wydzielono obszary o niekorzystnych warunkach dla rolnictwa (ONW) i wprowadzono dopłaty wyrównawcze w ramach instrumentów Osi 2 PROW [Stuczyński i in. 2006]. Zasięg przestrzenny ONW zdefiniowany w oparciu o kryteria jakości i przydatności gleb do produkcji rolniczej, wyrażone w postaci wskaźnika waloryzacji (WWRPP) oraz kryterium gęstości zaludnienia, nie w pełni pokrywa się z innymi istotnymi ograniczeniami dla rozwoju rolnictwa, przyjętymi w ramach prac nad OPR [Filipiak, Jadczyszyn 2008]. Aktualna analiza obszarów problemowych rolnictwa w Polsce jest próbą identyfikacji rzeczywistych ograniczeń w prowadzeniu działalności rolniczej, a przede wszystkim, produkcji polowej wynikających z czynników i zjawisk natury przyrodniczej, antropogenicznej i organizacyjnej. Wyniki analizy mogą być wykorzystane do oceny skuteczności istniejących instrumentów finansowego wsparcia w ramach polityki rolnej oraz wypracowania nowych argumentów do dyskusji nad kształtem przyszłej polityki rolnej. Wypracowane strefy OPR mogą być przydatne do ukierunkowania działań i koncentracji środków dostępnych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 r. na rzeczywiste, dobrze zdefiniowane potrzeby w obrębie obszarów wiejskich. Dotychczasowe doświadczenia w ramach wdrażania Wspólnej Polityki Rolnej oraz Polityki Spójności w latach 2004-2006 oraz 2007-2008 wskazują również na nakładanie się podobnych rodzajów interwencji, co prowadzi do rozproszenia środków i osłabienia zintegrowanego wsparcia, opartego na priorytetach działań [Pięta i in. 2008]. Przestrzenne rozmieszczenie obszarów problemowych w odniesieniu do gmin oraz ich charakterystyka będą przydatne dla służb doradczych wspierających działania wdrażane w ramach PROW oraz do realizacji zadań jednostek samorządowych w zakresie racjonalnego zagospodarowania, ochrony i rozwoju obszarów wiejskich.

Mogą one być także wykorzystane w planowaniu strategicznym dotyczącym rozwoju obszarów wiejskich.

Przedstawiona propozycja jest próbą metodyczną, ale wyraźnie ukierunkowaną na potrzeby praktyki oraz władz administracyjnych i samorządowych.

Zaproponowana metodyka będzie doskonalona i wzbogacana. Wszystkie uwagi i sugestie Czytelników i odbiorów opracowania przyczynią się do tego w sposób znaczący.

dr Jan Jadczyszyn

MATERIAŁ I METODA

2

W wyniku prac realizowanych w ramach Programu Wieloletniego IUNG-PIB w latach 2005-2010 w Polsce przeprowadzono delimitację obszarów problemowych rolnictwa (OPR) stosując kryteria przyrodnicze, antropogeniczno - agrarne i organizacyjno-przestrzenne limitujące działalność rolniczą. Wykorzystano 6 czynników mających wpływ na poziom i jakość produkcji rolniczej oraz degradację gleby i racjonalne wykorzystanie obszarów wiejskich [Filipiak, Jadczyszyn 2008]. Obejmowały one obszary:

1. **Zaliczone do strefy ONW nizinnej II (określone jako skrajnie niekorzystne dla rolnictwa) zakwalifikowane na podstawie wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP) o wartości ≥52 pkt, oraz strefy górskiej i specyficznej [Stuczyński i in. 2006],**
2. **O niskiej zawartości próchnicy < 1,3%,**
3. **O silnie zakwaszonych glebach pH < 4,5,**
4. **Zagrożone erozją wodną w stopniu średnim i silnym,**
5. **Zanieczyszczone metalami ciężkimi (zgodnie z kryteriami Rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 września 2002 r.),**
6. **O rozdrobnionej strukturze przestrzennej gospodarstw (średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie 1-10 ha, liczba działek większa od 4, a średnia powierzchnia działki mniejsza od 2,5 ha).**

W pierwszym etapie prac nad delimitacją analizowano czynnik dochodu gminy na 1000 mieszkańców oraz niedoboru wody w sezonie wegetacyjnym wyrażony wartością Klimatycznego Bilansu Wodnego (KBW); [Górski i in. 2006]. Niekompletność zmiennej o dochodach w skali kraju oraz jej charakter przedstawiający dochody łączne z działalności rolniczej i pozarolniczej wpłynęły na odrzucenie tego czynnika w dalszych analizach. Czynnik niedoboru wody wpływa negatywnie na produkcję polową, ale z uwagi duży zasięg przestrzenny obejmujący ponad 1/3 powierzchni kraju (rys. 2) oraz wysoką kulturę rolną na tych terenach i częściową kompensatę poprzez działania agrotechniczne nie został również uwzględniony przy ostatecznej delimitacji obszarów problemowych rolnictwa (OPR). Jednak z uwagi na rolę jaką odgrywa woda w procesie fotosyntezy (przyrostu biomasy)

czynnik ten powinien być uwzględniany przy planowaniu kierunków produkcji i opracowaniu strategii rozwoju obszarów wiejskich.

Podstawą wydzielenia obszarów problemowych rolnictwa (OPR) były dane przestrzenne i statystyczne charakteryzujące rolniczą przestrzeń produkcyjną:

1. **Dane punktowe (50 000 pkt.) zebrane w ramach Programu Monitoringu Gleb w Polsce w latach 1995-2000 [Terelak i in. 2002].**
2. **Numeryczna mapa erozji wodnej potencjalnej.**
3. **Wydzielenia obszarów ONW.**
4. **Dane statystyczne spisu rolnego.**

Delimitacji obszarów problemowych rolnictwa (OPR) dokonano w odniesieniu do gmin wiejskich i wiejsko-miejskich. Dane punktowe wykorzystano do opracowania w systemie GIS, numerycznych map charakteryzujących właściwości gleby, takie jak: zanieczyszczenie metalami ciężkimi, mapy odczynu i zawartości próchnicy. W oparciu o opracowane mapy, strukturę użytków rolnych przedstawionych na mapie glebowo-rolniczej w skali 1:100000 oraz granice administracyjne wyliczono powierzchnie oraz procentowy udziału użytków rolnych dla wybranych cech diagnostycznych w poszczególnych gminach. W kolejnym kroku, na podstawie rozkładu procentowego udziału gleb dla każdej z cech 1- 6 dokonano podziału gmin na 4 klasy [Filipiak, Jadczyszyn 2008]:

1. **powyżej lub 50% użytków rolnych gminy spełnia warunek zaliczenia jej do obszarów problemowych rolnictwa ze względu na wybraną cechę diagnostyczną**
2. **od 30% do 50% użytków rolnych gminy spełnia warunek zaliczenia jej do obszarów problemowych rolnictwa ze względu na wybraną cechę diagnostyczną**
3. **od 10% do 30% użytków rolnych gminy spełnia warunek zaliczenia jej do obszarów problemowych rolnictwa ze względu na wybraną cechę diagnostyczną**
4. **poniżej 10% użytków rolnych gminy spełnia warunek zaliczenia jej do obszarów problemowych rolnictwa ze względu na wybraną cechę diagnostyczną.**

Do obszarów problemowych rolnictwa zaliczono gminy należące do I klasy, w których udział użytków rolnych dla analizowanych cech wynosi powyżej 50% powierzchni użytków rolnych w danej gminie. Ocenę uwarunkowań przyrodniczych i efektów ekonomiczno-produkcyjnych gospodarstw w obrębie obszarów OPR dla kolejnych analizowanych czynników przedstawiono w oddzielnych opracowaniach [Filipiak 2008; Jadczyszyn 2008; Jończyk i in. 2008; Siebielec i in. 2008; Jadczyszyn i in. 2008].

CHARAKTERYSTYKA OPR

3

W oparciu o przyjętą metodykę zidentyfikowano obszary, na których występują ograniczenia produkcji rolniczej i trudności rozwoju obszarów wiejskich. W skali kraju do obszarów problemowych rolnictwa (OPR) zakwalifikowano 820 gmin, co stanowi 37,8% gmin wiejskich i wiejsko-miejskich (rys. 1). Największa koncentracja obszarów problemowych występuje w południowej, środkowej i wschodniej części kraju i obejmuje zasięgiem województwo: małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie, mazowieckie i podlaskie (tab. 1). W województwach zachodnich i północnych procent gmin włączonych do OPR jest bardzo mały: zachodniopomorskie 4%, lubuskie i kujawsko-pomorskie 9%. Na części obszarów OPR czynniki limitujące rolnictwo wzajemnie nakładają się, co świadczy o sumowaniu się trudności w zagospodarowaniu użytków rolnych i szczególnych utrudnieniach w rozwoju obszarów wiejskich. (tab. 1). W skali kraju, aż w 14 gminach występują równocześnie 4 czynniki, a w kolejnych 59 gminach − 3 czynniki limitujące. Najgorzej jest w województwach południowych: małopolskim, śląskim i podkarpackim, w których trzy i więcej czynników limitujących występuje odpowiednio w 41, 13 i 8 gminach.

W ramach analiz prowadzonych nad delimitacją OPR dokonano również oceny zasobów wodnych w sezonie wegetacyjnym mierzonych Klimatycznym Bilansem Wodnym [Górski i in. 2006]. Przestrzenne rozmieszczenie obszarów z wysokim niedoborem wody, dla których KBW jest mniejszy od -200 mm przedstawiono na rysunku 2. Strefa niedoboru wody rozciąga się przez północny pas Nizin Środkowopolskich i Pojezierze Południowobałtyckie, obejmując województwa: wielkopolskie, kujawsko-pomorskie, mazowieckie i znaczną część lubuskiego, zachodniopomorskiego, podlaskiego i łódzkiego. Niskie zasoby wody w sezonie wegetacyjnym, na obszarach OPR, mogą stanowić dodatkową barierę w doborze roślin uprawnych o dużych wymaganiach wodnych, zwiększają ryzyko występowania suszy rolniczej i nasilenia erozji wietrznej. Korzystny wpływ na bilans wodny mogą mieć uproszczone systemy uprawy, stosowanie mulczu i ograniczenie zabiegów agrotechnicznych zwiększających powierzchnię parowania gleby.

Rys. 1. Mapa obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w Polsce

Źródło: opracowanie własne

Rys. 2. Obszary wysokiego niedoboru wody w sezonie wegetacyjnym KBW <-200mm

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IUNG-PIB [Górski i in., 2006]

Na kolejnych rysunkach i tabelach przedstawiono przestrzenne rozmieszczenie i wykaz gmin zakwalifikowanych do OPR w poszczególnych województwach z określeniem czynników limitujących włączenie obszaru danej gminy.

Tabela 1

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w Polsce wg województw.

Województwo	**Ogólna liczba gmin wiejskich i wiejsko- miejskich**	**Liczba gmin włączonych do OPR**	**% gmin włączonych do OPR**	**Liczba gmin włączonych do OPR z 1 czynnikiem limitującym**	**Liczba gmin włączonych do OPR z 2 czynnikami limitującymi**	**Liczba gmin włączonych do OPR z ≥ 3 czynnikami limitującymi**
Małopolskie	166	125	75	56	28	41
Świętokrzyskie	97	64	65	48	15	1
Podkarpackie	144	89	61	49	32	8
Podlaskie	105	55	52	33	21	1
Mazowieckie	279	140	50	101	36	3
Łódzkie	159	70	44	55	11	4
Lubelskie	193	84	44	61	22	1
Śląskie	118	50	42	26	11	13
Pomorskie	98	33	33	27	6	0
Dolnośląskie	133	31	23	18	13	0
Wielkopolskie	207	42	20	34	8	0
Warmińsko- mazurskie	100	10	10	10	0	0
Opolskie	68	7	10	7	0	0
Kujawsko- pomorskie	127	12	9	12	0	0
Lubuskie	74	4	9	4	0	0
Zachodniopomorskie	103	4	4	3	1	0
Polska	2171	820	38	544	204	72

Rys. 3. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie dolnośląskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie dolnośląskim

31/133 gminy w województwie (23%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Jeleniogórski	Jeżów Sudecki	9438	0	1	0	1	0	0	2
Kamiennogórski	Lubawka	11568	0	1	0	0	1	0	2
Kamiennogórski	Marciszów	8198	0	1	0	0	1	0	2
Kłodzki	Lądek-Zdrój	9725	0	1	0	1	0	0	2
Kłodzki	Lewin Kłodzki	5219	0	1	0	1	0	0	2
Kłodzki	Nowa Ruda	13966	0	1	0	1	0	0	2
Kłodzki	Radków	12484	0	1	0	1	0	0	2
Kłodzki	Stronie Śląskie	14393	0	1	0	1	0	0	2
Kłodzki	Szczytna	5251	0	1	0	1	0	0	2
Lwówecki	Wleń	7882	0	1	0	0	1	0	2
Wałbrzyski	Głuszyca	4572	0	1	0	1	0	0	2
Wałbrzyski	Walim	7875	0	1	0	1	0	0	2
Ząbkowicki	Złoty Stok	6790	0	1	0	1	0	0	2
Jaworski	Bolków	14517	0	1	0	0	0	0	1
Jeleniogórski	Janowice Wielkie	5809	0	1	0	0	0	0	1
Jeleniogórski	Mysłakowice	8875	0	1	0	0	0	0	1

Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Kłodzki	Bystrzyca Kłodzka	32712	0	1	0	0	0	0	1
Kłodzki	Kłodzko	25225	0	1	0	0	0	0	1
Kłodzki	Międzylesie	17458	0	1	0	0	0	0	1
Lubański	Leśna	9584	0	1	0	0	0	0	1
Lwówecki	Gryfów Śląski	5998	0	1	0	0	0	0	1
Lwówecki	Lubomierz	12233	0	1	0	0	0	0	1
Lwówecki	Mirsk	17192	0	1	0	0	0	0	1
Oleśnicki	Międzybórz	8216	0	0	0	0	1	0	1
Wałbrzyski	Czarny Bór	6631	0	1	0	0	0	0	1
Wałbrzyski	Mieroszów	6585	0	1	0	0	0	0	1
Wałbrzyski	Stare Bogaczowice	8689	0	1	0	0	0	0	1
Złotoryjski	Świerzawa	15772	0	1	0	0	0	0	1
Jeleniogórski	Podgórzyn	8247	0	1	0	0	0	0	1
Jeleniogórski	Stara Kamienica	11046	0	1	0	0	0	0	1
Kamiennogórski	Kamienna Góra	15810	0	1	0	0	0	0	1
Razem	**31 gmin**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/]<1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 4. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie kujawsko-pomorskim

12/127 gmin w województwie (9%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Bydgoski	Białe Błota	12190	0	1	0	0	0	0	1
Bydgoski	Nowa Wieś Wielka	14847	0	1	0	0	0	0	1
Grudziądzki	Gruta	12377	0	0	0	1	0	0	1
Lipnowski	Bobrowniki	9555	0	1	0	0	0	0	1
Lipnowski	Chrostkowo	7408	0	0	0	1	0	0	1
Lipnowski	Skąpe	17178	0	1	0	0	0	0	1
Lipnowski	Tłuchowo	9867	0	1	0	0	0	0	1
Rypiński	Rogowo	13980	0	1	0	0	0	0	1
Rypiński	Skrwilno	12435	0	1	0	0	0	0	1
Świecki	Osie	20961	0	1	0	0	0	0	1
Tucholski	Cekcyn	25332	0	1	0	0	0	0	1
Tucholski	Śliwice	17475	0	1	0	0	0	0	1
Razem	**12 gmin**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/]<1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 5. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie lubelskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie lubelskim

83/193 gmin w województwie (44%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Łukowski	Krzywda	16105	1	1	0	0	1	0	3
Biłgorajski	Goraj	6763	1	0	0	1	0	0	2
Biłgorajski	Turobin	16202	1	0	0	1	0	0	2
Chełmski	Wojsławice	11018	1	0	0	1	0	0	2
Hrubieszowski	Uchanie	12075	1	0	0	1	0	0	2
Janowski	Chrzanów	7003	1	0	0	1	0	0	2
Janowski	Godziszów	10168	1	0	0	1	0	0	2
Krasnostawski	Fajsławice	7069	1	0	0	1	0	0	2
Krasnostawski	Kraśniczyn	11002	1	0	0	1	0	0	2
Krasnostawski	Żółkiewka	13001	1	0	0	1	0	0	2
Kraśnicki	Gościeradów	15856	1	0	1	0	0	0	2
Lubartowski	Firlej	12637	1	0	0	0	1	0	2
Lubartowski	Niedźwiada	9582	1	0	0	0	1	0	2
Lubelski	Zakrzew	7538	1	0	0	1	0	0	2
Łukowski	Serokomla	7723	1	0	0	0	1	0	2
Łukowski	Stanin	16025	1	0	0	0	1	0	2
Łukowski	Trzebieszów	14045	1	0	0	0	1	0	2
Radzyński	Borki	11183	1	0	0	0	1	0	2

83/193 gmin w województwie (44%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Świdnicki	Rybczewice	9909	1	0	0	1	0	0	2
Zamojski	Grabowiec	12888	1	0	0	1	0	0	2
Zamojski	Krasnobród	11786	1	0	0	1	0	0	2
Zamojski	Radecznica	10980	1	0	0	1	0	0	2
Zamojski	Skierbieszów	13917	1	0	0	1	0	0	2
Bialski	Międzyrzec Podlaski	26158	1	0	0	0	0	0	1
Bialski	Wisznice	17300	1	0	0	0	0	0	1
Biłgorajski	Frampol	10294	1	0	0	0	0	0	1
Biłgorajski	Łukowa	14875	1	0	0	0	0	0	1
Biłgorajski	Potok Górny	11094	1	0	0	0	0	0	1
Hrubieszowski	Trzeszczany	9017	0	0	0	1	0	0	1
Janowski	Batorz	7081	0	0	0	1	0	0	1
Janowski	Dzwola	20310	1	0	0	0	0	0	1
Krasnostawski	Gorzków	9619	0	0	0	1	0	0	1
Krasnostawski	Izbica	13866	0	0	0	1	0	0	1
Krasnostawski	Rudnik	8840	0	0	0	1	0	0	1
Kraśnicki	Szastarka	7353	0	0	0	1	0	0	1
Kraśnicki	Trzydnik Duży	10473	0	0	0	1	0	0	1
Kraśnicki	Zakrzówek	9908	0	0	0	1	0	0	1

83/193 gmin w województwie (44%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Lubartowski	Abramów	8454	1	0	0	0	0	0	1
Lubartowski	Jeziorzany	6663	1	0	0	0	0	0	1
Lubartowski	Michów	13593	1	0	0	0	0	0	1
Lubartowski	Ostrów Lubelski	9202	1	0	0	0	0	0	1
Lubartowski	Ostrówek	8999	1	0	0	0	0	0	1
Lubartowski	Serniki	7543	1	0	0	0	0	0	1
Lubartowski	Uścimów	10861	0	0	0	0	1	0	1
Lubelski	Bychawa	13951	0	0	0	1	0	0	1
Lubelski	Jabłonna	13098	0	0	0	1	0	0	1
Lubelski	Jastków	11376	0	0	0	1	0	0	1
Lubelski	Krzczonów	12815	0	0	0	1	0	0	1
Lubelski	Wysokie	11418	1	0	0	0	0	0	1
Łukowski	Łuków	30832	0	0	0	0	1	0	1
Łukowski	Stoczek Łukowski	17346	0	0	0	0	1	0	1
Łukowski	Wojcieszków	10861	0	0	0	0	1	0	1
Łukowski	Wola Mysłowska	12095	1	0	0	0	0	0	1
Opolski	Józefów	14156	1	0	0	0	0	0	1
Opolski	Łaziska	10165	1	0	0	0	0	0	1
Opolski	Wilków	7954	1	0	0	0	0	0	1

83/193 gmin w województwie (44%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Parczewski	Milanów	11664	1	0	0	0	0	0	1
Puławski	Baranów	8503	0	0	0	0	1	0	1
Puławski	Kazimierz Dolny	4207	0	0	0	1	0	0	1
Puławski	Markuszów	4039	1	0	0	0	0	0	1
Puławski	Nałęczów	4902	0	0	0	1	0	0	1
Puławski	Wąwolnica	6215	0	0	0	1	0	0	1
Puławski	Żyrzyn	12873	0	0	0	0	1	0	1
Radzyński	Czemierniki	10771	1	0	0	0	0	0	1
Radzyński	Komarówka Podlaska	13756	1	0	0	0	0	0	1
Radzyński	Ułan-Majorat	10777	1	0	0	0	0	0	1
Rycki	Kłoczew	14317	0	0	0	0	1	0	1
Rycki	Nowodwór	7172	0	0	0	0	1	0	1
Rycki	Stężyca	11678	1	0	0	0	0	0	1
Świdnicki	Piaski	16129	0	0	0	1	0	0	1
Tomaszowski	Bełżec	2866	0	0	0	1	0	0	1
Tomaszowski	Jarczów	10750	1	0	0	0	0	0	1
Tomaszowski	Krynice	7358	0	0	0	1	0	0	1
Tomaszowski	Rachanie	9405	0	0	0	1	0	0	1
Tomaszowski	Tyszowce	11096	1	0	0	0	0	0	1

83/193 gmin w województwie (44%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Włodawski	Hańsk	17943	0	1	0	0	0	0	1
Włodawski	Stary Brus	13340	0	1	0	0	0	0	1
Włodawski	Urszulin	17162	0	1	0	0	0	0	1
Zamojski	Adamów	11055	0	0	0	1	0	0	1
Zamojski	Stary Zamość	9719	0	0	0	1	0	0	1
Zamojski	Sułów	9348	1	0	0	0	0	0	1
Zamojski	Zwierzyniec	15194	1	0	0	0	0	0	1
Bialski	Drelów	22803	1	0	0	0	0	0	1
Razem	**83 gminy**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 6. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie lubuskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie lubuskim

4/74 gmin w województwie (0,05%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Krośnieński	Bytnica	20933	0	1	0	0	0	0	1
Międzyrzecki	Pszczew	17764	0	1	0	0	0	0	1
Nowosolski	Kolsko	8057	0	1	0	0	0	0	1
Żagański	Iłowa	14394	0	1	0	0	0	0	1
Razem	**4 gminy**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 7. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie łódzkim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie łódzkim

70/159 gmin w województwie (44%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Bełchatowski	Kluki	11850	1	1	0	0	1	0	3
Pajęczański	Kiełczygłów	9001	1	1	0	0	1	0	3
Sieradzki	Brąszewice	10633	1	1	0	0	1	0	3
Wieruszowski	Galewice	13579	1	1	0	0	1	0	3
Bełchatowski	Szczerców	12891	0	1	0	0	1	0	2
Łódzki wschodni	Brójce	6955	0	1	0	0	1	0	2
Opoczyński	Poświętne	14087	1	1	0	0	0	0	2
Pajęczański	Działoszyn	11565	1	1	0	0	0	0	2
Pajęczański	Nowa Brzeźnica	13595	1	0	0	0	1	0	2
Piotrkowski	Aleksandrów	14402	1	1	0	0	0	0	2
Piotrkowski	Czarnocin	7274	1	0	0	0	1	0	2
Radomszczański	Wielgomłyny	12307	1	0	0	0	1	0	2
Sieradzki	Klonowa	9537	1	1	0	0	0	0	2
Tomaszowski	Rzeczyca	10829	1	0	0	0	1	0	2
Wieluński	Osiaków	10074	1	1	0	0	0	0	2
Bełchatowski	Drużbice	11452	0	0	0	0	1	0	1
Bełchatowski	Rusiec	9973	0	0	0	0	1	0	1
Bełchatowski	Zelów	15746	0	0	0	0	1	0	1

70/159 gmin w województwie (44%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Łaski	Buczek	9084	0	0	0	0	1	0	1
Łaski	Łask	13158	0	0	0	0	1	0	1
Łaski	Widawa	17804	1	0	0	0	0	0	1
Łaski	Wodzierady	8142	0	0	0	0	1	0	1
Łowicki	Chąśno	7181	1	0	0	0	0	0	1
Łowicki	Łyszkowice	10690	0	0	0	0	1	0	1
Łowicki	Zduny	12853	1	0	0	0	0	0	1
Łódzki Wschodni	Andrespol	2377	0	0	0	0	1	0	1
Opoczyński	Drzewica	11352	1	0	0	0	0	0	1
Opoczyński	Mniszków	12383	1	0	0	0	0	0	1
Opoczyński	Opoczno	16654	1	0	0	0	0	0	1
Opoczyński	Paradyż	8156	1	0	0	0	0	0	1
Opoczyński	Sławno	12845	1	0	0	0	0	0	1
Opoczyński	Żarnów	14070	1	0	0	0	0	0	1
Pajęczański	Rząśnia	8637	1	0	0	0	0	0	1
Pajęczański	Siemkowice	9740	1	0	0	0	0	0	1
Pajęczański	Sulmierzyce	8272	0	0	0	0	1	0	1
Piotrkowski	Łęki Szlacheckie	10841	1	0	0	0	0	0	1
Piotrkowski	Ręczno	8921	1	0	0	0	0	0	1
Poddębicki	Pęczniew	12838	1	0	0	0	0	0	1
Poddębicki	Uniejów	11668	1	0	0	0	0	0	1

70/159 gmin w województwie (44%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Radomszczański	Gidle	11632	0	1	0	0	0	0	1
Radomszczański	Gomunice	6257	0	1	0	0	0	0	1
Radomszczański	Lgota Wielka	6308	0	0	0	0	1	0	1
Radomszczański	Ładzice	8272	0	0	0	0	1	0	1
Radomszczański	Masłowice	11620	1	0	0	0	0	0	1
Radomszczański	Przedbórz	18381	0	1	0	0	0	0	1
Radomszczański	Żytno	19754	1	0	0	0	0	0	1
Rawski	Cielądz	9388	0	0	0	0	1	0	1
Rawski	Rawa Mazowiecka	16398	0	1	0	0	0	0	1
Sieradzki	Brzeźno	12873	1	0	0	0	0	0	1
Sieradzki	Burzenin	11896	1	0	0	0	0	0	1
Sieradzki	Goszczanów	12301	1	0	0	0	0	0	1
Sieradzki	Warta(obszar wiejski)	24207	1	0	0	0	0	0	1
Sieradzki	Złoczew	10422	1	0	0	0	0	0	1
Skierniewicki	Głuchów	11131	1	0	0	0	0	0	1
Skierniewicki	Godzianów	4406	1	0	0	0	0	0	1
Skierniewicki	Maków	8297	0	0	0	0	1	0	1
Skierniewicki	Skierniewice	13167	0	0	0	0	1	0	1
Skierniewicki	Słupia	4116	1	0	0	0	0	0	1

70/159 gmin w województwie (44%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Tomaszowski	Będków	5788	1	0	0	0	0	0	1
Tomaszowski	Budziszewice	3013	0	1	0	0	0	0	1
Tomaszowski	Czerniewice	12773	0	1	0	0	0	0	1
Tomaszowski	Inowłódź	9804	0	1	0	0	0	0	1
Tomaszowski	Lubochnia	13155	0	0	0	0	1	0	1
Tomaszowski	Tomaszów Mazowiecki	15130	0	0	0	0	1	0	1
Tomaszowski	Żelechlinek	9201	0	1	0	0	0	0	1
Wieluński	Skomlin	5495	1	0	0	0	0	0	1
Wieruszowski	Bolesławiec	6458	1	0	0	0	0	0	1
Wieruszowski	Czastary	6267	1	0	0	0	0	0	1
Wieruszowski	Łubnice	6090	1	0	0	0	0	0	1
Wieruszowski	Wieruszów	9115	0	1	0	0	0	0	1
Razem	**70 gmin**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/]<1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 8. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie małopolskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie małopolskim

125/166 gmin w województwie (75%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Limanowski	Dobra	10905	1	1	0	1	1	0	4
Limanowski	Kamienica	9611	1	1	0	1	1	0	4
Limanowski	Mszana Dolna	16983	1	1	0	1	1	0	4
Limanowski	Niedźwiedź	7444	1	1	0	1	1	0	4
Limanowski	Słopnice	5674	1	1	0	1	1	0	4
Limanowski	Tymbark	3270	1	1	0	1	1	0	4
Nowosądecki	Gródek nad Dunajcem	8817	0	1	1	1	1	0	4
Nowotarski	Krościenko nad Dunajcem	5727	1	1	0	1	1	0	4
Suski	Zawoja	12880	1	1	0	1	1	0	4
Tatrzański	Biały Dunajec	3551	1	1	0	1	1	0	4
Tatrzański	Bukowina Tatrzańska	13184	1	1	0	1	1	0	4
Tatrzański	Poronin	8355	1	1	0	1	1	0	4
Chrzanowski	Trzebinia	7392	0	1	0	1	0	1	3
Gorlicki	Ropa	4909	0	1	0	1	1	0	3
Limanowski	Limanowa	15239	0	1	0	1	1	0	3
Myślenicki	Lubież	7501	1	1	0	1	0	0	3
Myślenicki	Pcim	8859	1	1	0	1	0	0	3
Myślenicki	Tokarnia	6885	1	1	0	1	0	0	3
Myślenicki	Wiśniowa	6706	1	1	0	1	0	0	3

125/166 gmin w województwie (75%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Nowosądecki	Kamionka Wielka	6301	0	1	0	1	1	0	3
Nowosądecki	Krynica-Zdrój	10513	0	1	0	1	1	0	3
Nowosądecki	Łabowa	11912	0	1	0	1	1	0	3
Nowosądecki	Muszyna	11803	0	1	0	1	1	0	3
Nowosądecki	Nawojowa	5113	0	1	0	1	1	0	3
Nowosądecki	Piwniczna-Zdrój	8840	1	1	0	1	0	0	3
Nowosądecki	Rytro	4192	0	1	0	1	1	0	3
Nowotarski	Czarny Dunajec	21834	1	1	0	0	1	0	3
Nowotarski	Czorsztyn	6172	1	1	0	1	0	0	3
Nowotarski	Lipnica Wielka	6747	1	1	0	1	0	0	3
Nowotarski	Łapsze Niżne	12479	1	1	0	1	0	0	3
Nowotarski	Ochotnica Dolna	14103	1	1	0	1	0	0	3
Nowotarski	Raba Wyżna	8828	1	1	0	1	0	0	3
Nowotarski	Rabka-Zdrój	3243	1	1	0	1	0	0	3
Nowotarski	Spytkowice	3219	1	1	0	1	0	0	3
Suski	Budzów	7341	1	1	0	1	0	0	3
Suski	Bystra-Sidzina	8043	1	1	0	1	0	0	3
Suski	Jordanów	9265	1	1	0	1	0	0	3
Suski	Maków Podhalański	8890	1	1	0	1	0	0	3
Suski	Stryszawa	11324	1	1	0	1	0	0	3
Suski	Zembrzyce	3990	1	1	0	1	0	0	3
Tatrzański	Kościelisko	13637	1	1	0	1	0	0	3

125/166 gmin w województwie (75%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Bocheński	Trzciana	4409	0	0	1	1	0	0	2
Bocheński	Żegocina	3523	0	1	0	1	0	0	2
Chrzanowski	Trzebinia	7392	0	1	0	1	0	1	2
Gorlicki	Łużna	5624	0	0	0	1	1	0	2
Gorlicki	Sękowa	19475	0	1	0	1	0	0	2
Gorlicki	Uście Gorlickie	28741	0	1	0	1	0	0	2
Krakowski	Jerzmanowice-Przeginia	6839	0	1	0	1	0	0	2
Krakowski	Skała	7133	0	1	0	1	0	0	2
Krakowski	Sułoszowa	5338	0	1	0	1	0	0	2
Limanowski	Jodłownik	7243	0	1	0	1	0	0	2
Limanowski	Laskowa	7282	0	1	0	1	0	0	2
Limanowski	Łukowica	6971	0	1	0	1	0	0	2
Miechowski	Słaboszów	7696	1	0	0	1	0	0	2
Myślenicki	Sułkowice	4407	0	1	0	1	0	0	2
Nowosądecki	Chełmiec	11270	0	1	0	1	0	0	2
Nowosądecki	Grybów	15301	0	1	0	1	0	0	2
Nowosądecki	Korzenna	10678	0	1	0	1	0	0	2
Nowosądecki	Łącko	13295	0	1	0	1	0	0	2
Nowosądecki	Podegrodzie	6374	0	1	0	1	0	0	2
Nowosądecki	Stary Sącz	8585	0	1	0	1	0	0	2
Nowotarski	Jabłonka	21328	1	1	0	0	0	0	2

125/166 gmin w województwie (75%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Nowotarski	Nowy Targ	20865	1	1	0	0	0	0	2
Nowotarski	Szaflary	5431	1	1	0	0	0	0	2
Olkuski	Olkusz	12503	0	1	0	1	0	1	2
Wadowicki	Andrychów	9032	0	1	0	1	0	0	2
Wadowicki	Mucharz	3732	1	0	0	1	0	0	2
Wadowicki	Stryszów	4605	0	1	0	1	0	0	2
Wadowicki	Wieprz	7451	0	1	0	1	0	0	2
Bocheński	Lipnica Murowana	6062	0	0	0	1	0	0	1
Bocheński	Łapanów	7118	0	0	0	1	0	0	1
Bocheński	Nowy Wiśnicz	7744	0	0	0	1	0	0	1
Brzeski	Czchów	5239	0	0	0	1	0	0	1
Brzeski	Dębno	8151	0	0	0	1	0	0	1
Brzeski	Gnojnik	5489	0	0	0	1	0	0	1
Brzeski	Iwkowa	4719	0	0	0	1	0	0	1
Brzeski	Szczurowa	13464	1	0	0	0	0	0	1
Chrzanowski	Alwernia	6640	0	0	0	1	0	0	1
Chrzanowski	Chrzanów	4102	0	0	0	1	0	1	1
Dąbrowski	Bolesław	3541	1	0	0	0	0	0	1
Krakowski	Krzeszowice	12253	0	0	0	1	0	0	1
Krakowski	Michałowice	5127	0	0	0	1	0	0	1

125/166 gmin w województwie (75%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Gorlicki	Bobowa	4984	0	0	0	1	0	0	1
Gorlicki	Gorlice	10343	0	0	0	1	0	0	1
Gorlicki	Lipinki	6616	0	0	0	1	0	0	1
Gorlicki	Moszczenica	3760	0	0	0	1	0	0	1
Krakowski	Kocmyrzów-Luborzyca	8253	0	0	0	1	0	0	1
Krakowski	Mogilany	4355	0	0	0	1	0	0	1
Krakowski	Świątki Górne	1573	0	0	0	1	0	0	1
Krakowski	Zabierzów	9959	0	0	0	1	0	0	1
Krakowski	Zielonki	4840	0	0	0	1	0	0	1
Miechowski	Charsznica	7828	0	0	0	1	0	0	1
Miechowski	Gołcza	9027	0	0	0	1	0	0	1
Miechowski	Książ Wielki	13780	0	0	0	1	0	0	1
Miechowski	Miechów	13291	0	0	0	1	0	0	1
Miechowski	Racławice	5918	0	0	0	1	0	0	1
Myślenicki	Dobczyce	5366	0	0	0	1	0	0	1
Myślenicki	Myślenice	12360	0	0	0	1	0	0	1
Myślenicki	Raciechowice	6097	0	0	0	1	0	0	1
Myślenicki	Siepraw	3192	0	0	0	1	0	0	1
Nowosądecki	Łososina Dolna	8431	0	0	0	1	0	0	1

125/166 gmin w województwie (75%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Olkuski	Klucze	11931	0	1	0	0	0	0	1
Olkuski	Trzyciąż	9656	0	1	0	0	0	0	1
Olkuski	Wolbrom	14101	0	1	0	0	0	0	1
Proszowicki	Koniusza	8850	0	0	0	1	0	0	1
Proszowicki	Nowe Brzesko	5453	0	0	0	1	0	0	1
Proszowicki	Pałecznica	4795	0	0	0	1	0	0	1
Proszowicki	Proszowice (obszar wiejski)	9257	0	0	0	1	0	0	1
Proszowicki	Radziemice	5785	1	0	0	0	0	0	1
Tarnowski	Ciężkowice	9323	0	0	0	1	0	0	1
Tarnowski	Gromnik	6981	0	0	0	1	0	0	1
Tarnowski	Pleśna	8365	0	0	0	1	0	0	1
Tarnowski	Rzepiennik Strzyżewski	7023	0	0	0	1	0	0	1
Tarnowski	Tuchów - obszar wiejski	8199	0	0	0	1	0	0	1
Tarnowski	Wietrzychowice	4858	1	0	0	0	0	0	1
Tarnowski	Zakliczyn	12255	0	0	0	1	0	0	1
Wadowicki	Brzeźnica	7008	0	0	0	1	0	0	1
Wadowicki	Kalwaria Zebrzydowska	6982	0	0	0	1	0	0	1
Wadowicki	Lanckorona	4061	0	0	0	1	0	0	1
Wadowicki	Tomice	4173	0	0	0	1	0	0	1
Wadowicki	Wadowice	10186	0	0	0	1	0	0	1

125/166 gmin w województwie (75%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Wielicki	Biskupice	4099	0	0	0	1	0	0	1
Wielicki	Wieliczka	8667	0	0	0	1	0	0	1
Tarnowski	Ryglice	9173	0	0	0	1	0	0	1
Bocheński	Drwinia	10881	1	0	0	0	0	0	1
Razem	**125 gmin**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 9. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie mazowieckim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie mazowieckim

140/279 gmin w województwie (50%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Przysuski	Odrzywół	9483	1	1	1	0	1	0	4
Kozienicki	Garbatka-Letnisko	7401	0	1	1	0	1	0	3
Kozienicki	Grabów nad Pilicą	12466	1	1	0	0	1	0	3
Białobrzeski	Promna	12074	1	0	1	0	0	0	2
Białobrzeski	Stromiec	15647	0	1	1	0	0	0	2
Ciechanowski	Glinojeck	14612	1	1	0	0	0	0	2
Grodziski	Jaktorów	5524	0	1	0	0	1	0	2
Grójecki	Nowe Miasto nad Pilicą	14733	1	0	1	0	0	0	2
Mławski	Lipowiec Kościelny	11421	1	1	0	0	0	0	2
Ostrołęcki	Lelis	19700	1	1	0	0	0	0	2
Ostrowski	Wąsewo	11920	1	1	0	0	0	0	2
Ostrowski	Zaręby Kościelne	8890	1	0	0	0	1	0	2
Płocki	Nowy Duninów	14479	0	1	0	0	1	0	2
Płocki	Nowe Miasto	11835	0	1	0	0	1	0	2
Płocki	Sochocin	11967	0	1	0	0	1	0	2

140/279 gmin w województwie (50%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Przysuski	Gielniów	7917	1	1	0	0	0	0	2
Przysuski	Przysucha	17433	1	0	1	0	0	0	2
Przysuski	Rusinów	8293	1	0	1	0	0	0	2
Przysuski	Wieniawa	10403	1	0	0	0	1	0	2
Pułtuski	Obryte	13973	0	1	0	0	1	0	2
Siedlecki	Domanice	4687	1	0	0	0	1	0	2
Siedlecki	Skórzec	11891	1	0	0	0	1	0	2
Siedlecki	Wiśniew	12587	1	0	0	0	1	0	2
Siedlecki	Wodynie	11566	1	0	0	0	1	0	2
Szydłowiecki	Jastrząb	5479	0	1	1	0	0	0	2
Węgrowski	Korytnica	18054	1	0	0	0	1	0	2
Węgrowski	Łochów	18163	0	1	0	0	1	0	2
Węgrowski	Sadowne	14472	1	1	0	0	0	0	2
Wołomiński	Dąbrówka	10905	0	1	0	0	1	0	2
Wołomiński	Jadów	11687	0	1	0	0	1	0	2
Wołomiński	Poświętne	10626	0	1	0	0	1	0	2
Wołomiński	Strachówka	10770	0	1	0	0	1	0	2
Wołomiński	Tłuszcz	9502	0	1	0	0	1	0	2
Wyszkowski	Somianka	11638	1	0	0	0	1	0	2
Wyszkowski	Wyszków	14482	0	1	0	0	1	0	2
Wyszkowski	Zabrodzie	9203	0	1	0	0	1	0	2

140/279 gmin w województwie (50%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Zwoleński	Policzna	11235	0	0	1	0	1	0	2
Żuromiński	Siemiątkowo	11207	0	1	0	0	1	0	2
Żyrardowski	Radziejowice	8006	0	1	0	0	1	0	2
Białobrzeski	Białobrzegi	7142	0	0	1	0	0	0	1
Białobrzeski	Radzanów	8259	0	0	1	0	0	0	1
Białobrzeski	Wyśmierzyce	8775	1	0	0	0	0	0	1
Garwoliński	Borowie	8041	0	0	0	0	1	0	1
Garwoliński	Maciejowice	17267	1	0	0	0	0	0	1
Garwoliński	Parysów	6431	0	0	0	0	1	0	1
Garwoliński	Pilawa	7063	0	0	0	0	1	0	1
Garwoliński	Trojanów	15101	0	0	0	0	1	0	1
Grójecki	Goszczyn	5699	0	0	1	0	0	0	1
Grójecki	Grójec	11212	0	0	1	0	0	0	1
Grójecki	Mogielnica	12858	0	0	1	0	0	0	1
Grójecki	Pniewy	10205	0	0	1	0	0	0	1
Grójecki	Warka	17536	0	0	1	0	0	0	1
Kozienicki	Głowaczów	18626	0	1	0	0	0	0	1
Kozienicki	Gniewoszów	8429	1	0	0	0	0	0	1
Kozienicki	Magnuszew	14092	1	0	0	0	0	0	1
Legionowski	Jabłonna	6455	0	1	0	0	0	0	1

140/279 gmin w województwie (50%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Lipski	Chotcza	8882	1	0	0	0	0	0	1
Lipski	Ciepielów	13530	1	0	0	0	0	0	1
Lipski	Solec nad Wisłą	13741	1	0	0	0	0	0	1
Łosicki	Huszlew	11761	1	0	0	0	0	0	1
Łosicki	Łosice	9747	1	0	0	0	0	0	1
Łosicki	Platerów	12897	1	0	0	0	0	0	1
Łosicki	Sarnaki	19730	1	0	0	0	0	0	1
Makowski	Czerwonka	11059	0	1	0	0	0	0	1
Makowski	Krasnosielc	16696	0	1	0	0	0	0	1
Makowski	Młynarze	7504	0	1	0	0	0	0	1
Makowski	Różan	7743	0	1	0	0	0	0	1
Makowski	Rzewnie	11172	0	1	0	0	0	0	1
Miński	Cegłów	9574	0	0	0	0	1	0	1
Miński	Halinów	6025	0	1	0	0	0	0	1
Miński	Kałuszyn	8223	0	0	0	0	1	0	1
Miński	Mrozy	14524	0	0	0	0	1	0	1
Miński	Siennica	11073	0	0	0	0	1	0	1
Mławski	Radzanów	9870	0	1	0	0	0	0	1
Mławski	Strzegowo	21423	0	1	0	0	0	0	1
Mławski	Szreńsk	10966	0	1	0	0	0	0	1
Mławski	Wieczfnia Kościelna	11981	0	1	0	0	0	0	1

140/279 gmin w województwie (50%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Nowodworski	Leoncin	15884	0	1	0	0	0	0	1
Ostrołęcki	Baranowo	19819	0	1	0	0	0	0	1
Ostrołęcki	Czarnia	9253	0	1	0	0	0	0	1
Ostrołęcki	Czerwin	17113	0	1	0	0	0	0	1
Ostrołęcki	Goworowo	21893	1	0	0	0	0	0	1
Ostrołęcki	Kadzidło	25894	0	1	0	0	0	0	1
Ostrołęcki	Łyse	24645	0	1	0	0	0	0	1
Ostrołęcki	Myszyniec	21785	0	1	0	0	0	0	1
Ostrołęcki	Olszewo-Borki	19575	0	1	0	0	0	0	1
Ostrołęcki	Rzekuń	13550	0	1	0	0	0	0	1
Ostrołęcki	Troszyn	15631	0	1	0	0	0	0	1
Ostrowski	Brok	8216	0	1	0	0	0	0	1
Ostrowski	Małkinia Górna	13408	0	1	0	0	0	0	1
Ostrowski	Nur	10285	1	0	0	0	0	0	1
Ostrowski	Ostrów Mazowiecka	28371	0	1	0	0	0	0	1
Ostrowski	Stary Lubotyń	10916	0	1	0	0	0	0	1
Ostrowski	Szulborze Wielkie	4671	1	0	0	0	0	0	1
Otwocki	Kołbiel	10644	0	0	0	0	1	0	1
Otwocki	Osieck	6750	0	1	0	0	0	0	1
Płocki	Łąck	9374	0	1	0	0	0	0	1
Płocki	Joniec	7264	0	0	0	0	1	0	1

140/279 gmin w województwie (50%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Przasnyski	Chorzele	35402	0	1	0	0	0	0	1
Przasnyski	Jednorożec	23157	0	1	0	0	0	0	1
Przasnyski	Krzynowłoga Mała	18440	0	1	0	0	0	0	1
Przysuski	Borkowice	8606	0	0	1	0	0	0	1
Przysuski	Klwów	9046	1	0	0	0	0	0	1
Przysuski	Potworów	8189	1	0	0	0	0	0	1
Pułtuski	Pokrzywnica	12099	0	0	0	0	1	0	1
Pułtuski	Świercze	9304	0	0	0	0	1	0	1
Pułtuski	Zatory	12162	0	1	0	0	0	0	1
Radomski	Gózd	7776	0	0	1	0	0	0	1
Radomski	Jedlińsk	13872	0	0	1	0	0	0	1
Radomski	Pionki	23082	0	1	0	0	0	0	1
Radomski	Przytyk	13412	0	0	1	0	0	0	1
Radomski	Skaryszew	14392	0	0	1	0	0	0	1
Radomski	Wolanów	8285	0	0	1	0	0	0	1
Radomski	Zakrzew	9615	0	0	1	0	0	0	1
Siedlecki	Korczew	10514	1	0	0	0	0	0	1
Siedlecki	Mordy	16563	1	0	0	0	0	0	1
Siedlecki	Paprotnia	8143	0	0	0	0	1	0	1
Siedlecki	Przesmyki	11713	1	0	0	0	0	0	1

140/279 gmin w województwie (50%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Siedlecki	Suchożebry	10071	1	0	0	0	0	0	1
Siedlecki	Zbuczyn Poduchowny	21075	1	0	0	0	0	0	1
Sierpecki	Rościszewo	11508	0	1	0	0	0	0	1
Sierpecki	Szczutowo	11262	0	1	0	0	0	0	1
Sokołowski	Ceranów	11083	1	0	0	0	0	0	1
Sokołowski	Jabłonna Lacka	14940	1	0	0	0	0	0	1
Sokołowski	Sterdyń	13003	1	0	0	0	0	0	1
Szydłowiecki	Orońsko	8191	0	0	1	0	0	0	1
Warszawski Zachodni	Izabelin	6498	0	1	0	0	0	0	1
Węgrowski	Stoczek	14431	0	1	0	0	0	0	1
Węgrowski	Wierzbno	10309	0	0	0	0	1	0	1
Wołomiński	Klembów	8579	0	1	0	0	0	0	1
Wołomiński	Radzymin	10761	0	1	0	0	0	0	1
Wołomiński	Wołomin	4220	0	0	0	0	1	0	1
Wyszkowski	Brańszczyk	16761	0	1	0	0	0	0	1
Wyszkowski	Długosiodło	16745	0	1	0	0	0	0	1

140/279 gmin w województwie (50%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Zwoleński	Kazanów	9476	1	0	0	0	0	0	1
Zwoleński	Tczów	7212	1	0	0	0	0	0	1
Żuromiński	Bieżuń	10995	0	1	0	0	0	0	1
Żuromiński	Lubowidz	19081	0	1	0	0	0	0	1
Żuromiński	Żuromin	12133	1	0	0	0	0	0	1
Razem	**140 gmin**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 10. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie opolskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie opolskim

7/68 gmin w województwie (10%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Kędzierzyńsko- kozielski	Cisek	7089	1	0	0	0	0	0	1
Kędzierzyńsko- kozielski	Pawłowiczki	15358	1	0	0	0	0	0	1
Krapkowicki	Krapkowice	7653	1	0	0	0	0	0	1
Krapkowicki	Strzeleczki	11726	1	0	0	0	0	0	1
Krapkowicki	Walce	6929	1	0	0	0	0	0	1
Prudnicki	Głogówek	14800	1	0	0	0	0	0	1
Strzelecki	Izbicko	8493	1	0	0	0	0	0	1
Razem	**7 gmin**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 11. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie podkarpackim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 10

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie podkarpackim

89/144 gminy w województwie (61%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Bieszczadzki	Czarna	18462	0	1	0	1	1	0	3
Brzozowski	Domaradz	5672	1	1	0	1	0	0	3
Brzozowski	Jasienica Rosielna	5755	1	0	0	1	1	0	3
Brzozowski	Nozdrzec	12162	1	1	0	1	0	0	3
Jasielski	Krempna	20358	0	1	0	1	1	0	3
Krośnieński	Rymanów	15340	1	1	0	1	0	0	3
Sanocki	Zagórz	13766	0	1	0	1	1	0	3
Leski	Cisna	28689	0	1	0	1	1	0	3
Bieszczadzki	Lutowiska	47585	0	1	0	1	0	0	2
Bieszczadzki	Ustrzyki Dolne	46091	0	1	0	1	0	0	2
Brzozowski	Dydnia	13002	0	1	0	1	0	0	2
Jarosławski	Chłopice	4911	1	0	0	1	0	0	2
Jarosławski	Rokietnica	5735	1	0	0	1	0	0	2
Jasielski	Nowy Żmigród	10454	1	0	0	1	0	0	2
Krośnieński	Dukla	32756	0	1	0	1	0	0	2
Krośnieński	Iwonicz Zdrój	3968	1	1	0	0	0	0	2
Leżajski	Nowa Sarzyna	13540	0	1	0	0	1	0	2
Łańcucki	Rakszawa	6637	0	1	0	0	1	0	2

89/144 gminy w województwie (61%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Mielecki	Padew Narodowa	7055	1	0	0	0	1	0	2
Niżański	Harasiuki	16829	1	1	0	0	0	0	2
Niżański	Ulanów	11148	1	0	0	0	1	0	2
Przemyski	Bircza	25449	0	1	0	1	0	0	2
Przeworski	Jawornik Polski	6292	1	0	0	1	0	0	2
Ropczycko-sędziszowski	Wielopole Skrzyńskie	9341	0	1	0	1	0	0	2
Rzeszowski	Błażowa	10847	0	1	0	1	0	0	2
Rzeszowski	Chmielnik	5287	0	1	0	1	0	0	2
Rzeszowski	Dynów	11880	1	0	0	1	0	0	2
Rzeszowski	Hyżne	5098	0	1	0	1	0	0	2
Rzeszowski	Lubenia	5477	0	1	0	1	0	0	2
Sanocki	Bukowsko	13820	0	1	0	1	0	0	2
Sanocki	Komańcza	45518	0	1	0	1	0	0	2
Sanocki	Tyrawa Wołoska	6860	0	1	0	1	0	0	2
Strzyżowski	Czudec	8496	0	1	0	1	0	0	2
Strzyżowski	Frysztak	9051	0	1	0	1	0	0	2
Strzyżowski	Niebylec	10437	0	1	0	1	0	0	2
Strzyżowski	Wiśniowa	8329	0	1	0	1	0	0	2
Leski	Baligród	15812	0	1	0	1	0	0	2
Leski	Lesko	9649	0	1	0	1	0	0	2
Leski	Olszanica	16581	0	1	0	1	0	0	2
Leski	Solina	18425	0	1	0	1	0	0	2

89/144 gminy w województwie (61%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Jasielski	Szerzyny	8224	0	0	0	1	0	0	1
Brzozowski	Brzozów	9173	0	0	0	1	0	0	1
Dębicki	Brzostek	12262	0	0	0	1	0	0	1
Dębicki	Czarna	14704	0	0	0	0	1	0	1
Dębicki	Jodłowa	5986	0	0	0	1	0	0	1
Dębicki	Pilzno	14920	0	0	0	1	0	0	1
Jarosławski	Pawłosiów	4749	0	0	0	1	0	0	1
Jarosławski	Pruchnik	7826	0	0	0	1	0	0	1
Jarosławski	Roźwienica	7069	0	0	0	1	0	0	1
Jasielski	Brzyska	4513	0	0	0	1	0	0	1
Jasielski	Dębowiec	8581	0	0	0	1	0	0	1
Jasielski	Jasło	9310	0	0	0	1	0	0	1
Jasielski	Kołaczyce	6011	0	0	0	1	0	0	1
Jasielski	Osiek Jasielski	6047	0	0	0	1	0	0	1
Jasielski	Skołyszyn	7792	0	0	0	1	0	0	1
Jasielski	Tarnowiec	6310	0	0	0	1	0	0	1
Kolbuszowski	Niwiska	9505	0	0	0	0	1	0	1
Kolbuszowski	Dzikowiec	12166	0	0	0	0	1	0	1
Krośnieński	Jedlicze	4761	0	0	0	1	0	0	1
Krośnieński	Korczyna	9244	0	0	0	1	0	0	1
Leżajski	Kuryłówka	14125	0	0	0	0	1	0	1

89/144 gminy w województwie (61%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Lubaczowski	Cieszanów	20426	0	1	0	0	0	0	1
Lubaczowski	Narol	19118	1	0	0	0	0	0	1
Lubaczowski	Wielkie Oczy	14649	0	0	1	0	0	0	1
Łańcucki	Łańcut	10665	0	0	0	1	0	0	1
Łańcucki	Markowa	6846	0	0	0	1	0	0	1
Mielecki	Czermin	8032	1	0	0	0	0	0	1
Mielecki	Tuszów	8951	0	0	0	0	1	0	1
Niżański	Jarocin	9043	0	1	0	0	0	0	1
Niżański	Rudnik nad Sanem	4245	0	0	0	0	1	0	1
Przemyski	Dubiecko	15426	0	0	0	1	0	0	1
Przemyski	Fredropol	15968	0	0	0	1	0	0	1
Przemyski	Krasiczyn	12717	0	0	0	1	0	0	1
Przemyski	Krzywcza	9447	0	0	0	1	0	0	1
Przemyski	Przemyśl	10839	0	0	0	1	0	0	1
Przemyski	Stubno	8912	1	0	0	0	0	0	1
Przeworski	Gać	3595	0	0	0	1	0	0	1
Przeworski	Kańczuga	9754	0	0	0	1	0	0	1
Ropczycko-sędziszowski	Iwierzyce	6558	0	0	0	1	0	0	1
Ropczycko-sędziszowski	Ropczyce	9196	0	0	0	1	0	0	1
Rzeszowski	Boguchwała	9619	0	0	0	1	0	0	1
Rzeszowski	Kamień	7321	0	0	0	0	1	0	1
Rzeszowski	Tyczyn	7277	0	0	0	1	0	0	1

89/144 gminy w województwie (61%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Sanocki	Sanok	23138	0	0	0	1	0	0	1
Stalowowolski	Bojanów	17960	1	0	0	0	0	0	1
Stalowowolski	Radomyśl	13363	1	0	0	0	0	0	1
Stalowowolski	Zaklików	20215	0	0	1	0	0	0	1
Strzyżowski	Strzyżów	12630	0	0	0	1	0	0	1
Tarnobrzeski	Grębów	18628	1	0	0	0	0	0	1
Razem	**89 gmin**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 12. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie podlaskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie podlaskim

55/105 gminy w województwie (52%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Hajnowski	Kleszczele	9591	1	1	0	0	1	0	3
Augustowski	Sztabin	36180	0	1	0	0	1	0	2
Białostocki	Gródek	43060	0	1	0	0	1	0	2
Białostocki	Michałowo	40919	0	1	0	0	1	0	2
Białostocki	Supraśl	18237	0	1	0	0	1	0	2
Grajewski	Radziłów	19938	0	1	0	0	1	0	2
Grajewski	Wąsosz	11792	0	1	0	0	1	0	2
Hajnowski	Czeremcha	9673	0	1	0	0	1	0	2
Hajnowski	Dubicze Cerkiewne	15119	0	1	0	0	1	0	2
Hajnowski	Narew	24179	0	1	0	0	1	0	2
Hajnowski	Narewka	33948	0	1	0	0	1	0	2
Kolneński	Grabowo	12848	0	1	0	0	1	0	2
Kolneński	Mały Płock	14006	0	1	0	0	1	0	2
Kolneński	Stawiski	15227	0	1	0	0	1	0	2
Kolneński	Turośl	19843	0	1	0	0	1	0	2
Łomżyński	Miastkowo	11484	0	1	0	0	1	0	2
Łomżyński	Zbójna	18577	0	1	0	0	1	0	2

55/105 gminy w województwie (52%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Moniecki	Knyszyn	10400	0	1	0	0	1	0	2
Moniecki	Trzcianne	33164	0	1	0	0	1	0	2
Sejneński	Puńsk	13837	0	1	0	1	0	0	2
Siemiatycki	Milejczyce	15179	0	1	0	0	1	0	2
Siemiatycki	Nurzec-Stacja	21496	0	1	0	0	1	0	2
Augustowski	Nowinka	20384	0	1	0	0	0	0	1
Augustowski	Płaska	37319	0	1	0	0	0	0	1
Białostocki	Czarna Białostocka	19245	0	1	0	0	0	0	1
Białostocki	Suraż	4274	1	0	0	0	0	0	1
Białostocki	Wasilków	9902	0	1	0	0	0	0	1
Bielski	Rudka	7021	0	0	0	0	1	0	1
Grajewski	Grajewo	30813	0	1	0	0	0	0	1
Hajnowski	Czyże	13420	0	0	0	0	1	0	1
Łomżyński	Łomża	20741	1	0	0	0	0	0	1
Łomżyński	Piątnica	21869	0	0	0	0	1	0	1
Łomżyński	Przytuły	7118	0	0	0	0	1	0	1
Moniecki	Goniądz	37240	0	1	0	0	0	0	1
Moniecki	Jasionówka	9673	0	1	0	0	0	0	1
Moniecki	Mońki	15390	0	0	0	0	1	0	1
Sejneński	Giby	32357	0	1	0	0	0	0	1
Sejneński	Krasnopol	17163	0	1	0	0	0	0	1
Sejneński	Sejny	21801	0	1	0	0	0	0	1

55/105 gminy w województwie (52%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Siemiatycki	Dziadkowice	11571	0	0	0	0	1	0	1
Siemiatycki	Grodzisk	20321	0	0	0	0	1	0	1
Siemiatycki	Mielnik	19624	0	1	0	0	0	0	1
Siemiatycki	Perlejewo	10632	0	0	0	0	1	0	1
Sokólski	Krynki	16591	0	1	0	0	0	0	1
Sokólski	Kuźnica	13341	0	1	0	0	0	0	1
Sokólski	Sokółka	29501	0	1	0	0	0	0	1
Sokólski	Suchowola	22994	0	0	0	0	1	0	1
Sokólski	Szudziałowo	30164	0	0	0	0	1	0	1
Suwalski	Filipów	15035	0	1	0	0	0	0	1
Suwalski	Jeleniewo	13184	0	1	0	0	0	0	1
Suwalski	Rutka-Tartak	9232	0	1	0	0	0	0	1
Suwalski	Suwałki	26482	0	1	0	0	0	0	1
Suwalski	Szypliszki	15655	0	1	0	0	0	0	1
Suwalski	Wiżajny	12259	0	1	0	0	0	0	1
Wysokomazowiecki	Ciechanowiec	17545	0	0	0	0	1	0	1
Razem	**55 gmin**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 13. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie pomorskie

Źródło: opracowanie własne

Tabela 12

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie pomorskim

33/98 gminy w województwie (33%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Bytowski	Bytów	18872	0	1	0	1	0	0	2
Kartuski	Chmielno	7918	0	1	0	1	0	0	2
Kościerski	Dziemiany	12497	0	1	0	1	0	0	2
Lęborski	Cewice	18786	0	1	0	1	0	0	2
Wejherowski	Linia	11982	0	1	0	1	0	0	2
Wejherowski	Szemud	17657	0	1	0	1	0	0	2
Bytowski	Lipnica	30957	0	1	0	0	0	0	1
Bytowski	Miastkowo	46114	0	1	0	0	0	0	1
Bytowski	Parchowo	13091	0	1	0	0	0	0	1
Bytowski	Studzienice	17596	0	1	0	0	0	0	1
Bytowski	Tuchomie	10647	0	1	0	0	0	0	1
Chojnicki	Brusy	39564	0	1	0	0	0	0	1
Chojnicki	Czersk	37012	0	1	0	0	0	0	1
Chojnicki	Konarzyny	10427	0	1	0	0	0	0	1
Człuchowski	Koczałą	22241	0	1	0	0	0	0	1
Człuchowski	Rzeczenica	27492	0	1	0	0	0	0	1
Gdański	Przywidz	12962	0	1	0	0	0	0	1

33/98 gminy w województwie (33%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Kartuski	Kartuzy	19905	0	1	0	0	0	0	1
Kartuski	Przodkowo	8539	0	1	0	0	0	0	1
Kartuski	Sierakowice	18236	0	1	0	0	0	0	1
Kartuski	Somonino	11227	0	1	0	0	0	0	1
Kartuski	Stężyca	16030	0	1	0	0	0	0	1
Kartuski	Sulęczyno	13131	0	1	0	0	0	0	1
Kościerski	Karsin	16920	0	1	0	0	0	0	1
Kościerski	Kościerzyna	31015	0	1	0	0	0	0	1
Kościerski	Liniewo	11007	0	0	0	1	0	0	1
Kościerski	Lipusz	10920	0	1	0	0	0	0	1
Kościerski	Nowa Karczma	11333	0	1	0	0	0	0	1
Starogardzki	Kaliska	11036	0	1	0	0	0	0	1
Starogardzki	Osieczna	12326	0	1	0	0	0	0	1
Starogardzki	Osiek	15563	0	1	0	0	0	0	1
Wejherowski	Luzino	11194	0	0	0	1	0	0	1
Wejherowski	Wejherowo	19408	0	0	0	1	0	0	1
Razem	**33 gminy**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 14. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie śląskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 13

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie śląskim

50/118 gminy w województwie (42%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Żywiecki	Koszarawa	6323	1	1	0	1	1	0	4
Myszkowski	Niegowa	8757	1	1	0	1	0	0	3
Żywiecki	Czernichów	5626	0	1	0	1	1	0	3
Żywiecki	Gilowice	2815	1	1	0	1	0	0	3
Żywiecki	Jeleśnia	17051	1	1	0	1	0	0	3
Żywiecki	Łękawica	4223	1	1	0	1	0	0	3
Żywiecki	Milówka	9833	1	1	0	1	0	0	3
Żywiecki	Radziechowy-Wieprz	6594	1	1	0	1	0	0	3
Żywiecki	Rajcza	13117	1	1	0	1	0	0	3
Żywiecki	Ślemień	4587	1	1	0	1	0	0	3
Żywiecki	Świnna	3940	1	1	0	1	0	0	3
Żywiecki	Ujsoły	10995	1	1	0	1	0	0	3
Żywiecki	Węgierska Górka	7706	1	1	0	1	0	0	3
Bielski	Jaworze	2132	0	1	0	1	0	0	2
Bielski	Kozy	2690	0	1	0	1	0	0	2
Bielski	Wilkowice	3390	0	1	0	1	0	0	2
Cieszyński	Brenna	9554	0	1	0	1	0	0	2
Cieszyński	Istebna	8425	0	1	0	1	0	0	2

50/118 gminy w województwie (42%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Częstochowski	Koniecpol	11023	1	1	0	0	0	0	2
Kłobucki	Miedźno	11317	0	1	0	0	1	0	2
Zawierciański	Kroczyce	11015	0	1	0	1	0	0	2
Zawierciański	Pilica	13067	0	1	0	1	0	0	2
Żywiecki	Lipowa	5808	0	1	0	1	0	0	2
Żywiecki	Łodygowice	3520	0	1	0	1	0	0	2
Będziński	Bobrowniki	5199	0	0	0	0	0	1	1
Będziński	Mierzęcice	5127	0	0	0	0	0	1	1
Będziński	Psary	4598	0	0	0	0	0	1	1
Będziński	Siewierz	7754	0	0	0	0	0	1	1
Bielski	Buczkowice	1933	0	1	0	0	0	0	1
Bielski	Jasienica	9157	0	0	0	1	0	0	1
Bielski	Porąbka	6459	0	0	0	1	0	0	1
Cieszyński	Goleszów	6589	0	0	0	1	0	0	1
Częstochowski	Dąbrowa Zielona	10033	1	0	0	0	0	0	1
Częstochowski	Janów	14696	0	1	0	0	0	0	1
Częstochowski	Konopiska	7811	0	1	0	0	0	0	1
Częstochowski	Lelów	12081	1	0	0	0	0	0	1
Częstochowski	Olsztyn	10882	0	1	0	0	0	0	1

50/118 gminy w województwie (42%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Kłobucki	Panki	5503	0	0	0	0	1	0	1
Kłobucki	Popów	10221	0	1	0	0	0	0	1
Lubliniecki	Herby	8747	0	0	0	0	1	0	1
Myszkowski	Żarki	7499	0	1	0	0	0	0	1
Tarnogórski	Krupski Młyn	3942	0	1	0	0	0	0	1
Tarnogórski	Ożarkowice	4372	0	0	0	0	0	1	1
Tarnogórski	Świerklaniec	4426	0	0	0	0	0	1	1
Wodzisławski	Mszana	3132	0	0	0	1	0	0	1
Zawierciański	Łazy	12381	0	1	0	0	0	0	1
Zawierciański	Ogrodzieniec	5675	0	1	0	0	0	0	1
Zawierciański	Szczekociny	11811	1	0	0	0	0	0	1
Zawierciański	Włodowice	7629	0	1	0	0	0	0	1
Zawierciański	Żarnowiec	12477	1	0	0	0	0	0	1
Razem	**50 gmin**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 15. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie świętokrzyskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 14

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie świętokrzyskim.

64/97 gminy w województwie (65%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Skarżyski	Łączna	6178	0	1	0	1	1	0	3
Kazimierski	Czarnocin	6953	1	0	0	1	0	0	2
Kazimierski	Skalbmierz	7908	1	0	0	1	0	0	2
Kielecki	Masłów	8627	0	1	0	0	1	0	2
Konecki	Falków	13210	1	1	0	0	0	0	2
Konecki	Radoszyce	14671	1	1	0	0	0	0	2
Konecki	Słupia (Konecka)	10566	1	1	0	0	0	0	2
Konecki	Stąporków	22034	0	1	0	0	1	0	2
Opatowski	Iwaniska	10503	1	0	0	1	0	0	2
Pińczowski	Złota	8170	1	0	0	1	0	0	2
Skarżyski	Suchedniów	1562	0	1	0	0	1	0	2
Starachowicki	Brody	16125	0	1	1	0	0	0	2
Starachowicki	Wąchock	6581	0	0	1	0	1	0	2
Staszowski	Połaniec	5773	1	0	0	0	1	0	2
Włoszczowski	Kluczewsko	13705	1	1	0	0	0	0	2
Włoszczowski	Krasocin	19389	1	1	0	0	0	0	2

64/97 gminy w województwie (65%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Buski	Gnojno	9566	1	0	0	0	0	0	1
Buski	Solec- Zdrój	8490	1	0	0	0	0	0	1
Buski	Tuczępy	8374	0	0	1	0	0	0	1
Buski	Wiślica	10058	1	0	0	0	0	0	1
Jędrzejowski	Imielno	10060	1	0	0	0	0	0	1
Jędrzejowski	Małogoszcz	13576	1	0	0	0	0	0	1
Jędrzejowski	Oksa	9026	1	0	0	0	0	0	1
Kazimierski	Bejsce	5774	0	0	0	1	0	0	1
Kazimierski	Kazimierza Wielka	13525	0	0	0	1	0	0	1
Kazimierski	Opatowiec	6841	1	0	0	0	0	0	1
Kielecki	Bieliny	8809	0	1	0	0	0	0	1
Kielecki	Bodzentyn	15167	0	0	0	1	0	0	1
Kielecki	Chęciny	11345	0	1	0	0	0	0	1
Kielecki	Daleszyce	22218	0	1	0	0	0	0	1
Kielecki	Górno	8326	0	1	0	0	0	0	1
Kielecki	Łagów	11303	0	0	0	1	0	0	1
Kielecki	Łopuszno	17681	0	1	0	0	0	0	1
Kielecki	Miedziana Góra	7084	0	1	0	0	0	0	1
Kielecki	Mniów	9527	0	1	0	0	0	0	1
Kielecki	Nowa Słupia	8594	0	0	0	1	0	0	1
Kielecki	Piekoszów	10248	0	1	0	0	0	0	1

64/97 gminy w województwie (65%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Kielecki	Raków	19109	0	1	0	0	0	0	1
Kielecki	Sitkówka-Nowiny	4576	0	1	0	0	0	0	1
Kielecki	Strawczyn	8626	0	1	0	0	0	0	1
Kielecki	Zagnańsk	12437	0	1	0	0	0	0	1
Konecki	Końskie	23222	0	1	0	0	0	0	1
Konecki	Ruda Maleniecka	11003	0	1	0	0	0	0	1
Konecki	Smyków	6211	0	1	0	0	0	0	1
Opatowski	Baćkowice	9625	1	0	0	0	0	0	1
Opatowski	Lipnik	8170	0	0	0	1	0	0	1
Opatowski	Opatów	10403	0	0	0	1	0	0	1
Opatowski	Sadowie	8171	0	0	0	1	0	0	1
Opatowski	Tarłów	16377	1	0	0	0	0	0	1
Ostrowiecki	Bałtów	10492	1	0	0	0	0	0	1
Ostrowiecki	Waśniów	11129	0	0	0	1	0	0	1
Pińczowski	Działoszyce	10357	0	0	0	1	0	0	1
Pińczowski	Michałów	11221	1	0	0	0	0	0	1
Sandomierski	Klimontów	9924	0	0	0	1	0	0	1
Sandomierski	Obrazów	7186	0	0	0	1	0	0	1
Sandomierski	Zawichost	6004	1	0	0	0	0	0	1
Skarżyski	Bliżyn	14088	0	1	0	0	0	0	1
Skarżyski	Skarżysko-Kościelne	3618	0	1	0	0	0	0	1

64/97 gminy w województwie (65%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Starachowicki	Pawłów	13739	0	0	0	1	0	0	1
Staszowski	Rytwiany	12627	0	0	0	0	1	0	1
Staszowski	Szydłów	10753	0	0	1	0	0	0	1
Włoszczowski	Radków	8632	1	0	0	0	0	0	1
Włoszczowski	Secemin	16413	1	0	0	0	0	0	1
Sandomierski	Koprzywinica	5129	1	0	0	0	0	0	1
Razem	**64 gminy**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 16. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie warmińsko-mazurskim

10/100 gminy w województwie (10%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Braniewski	Pieniężno	23760	0	0	0	0	1	0	1
Braniewski	Płoskinia	17205	0	0	0	0	1	0	1
Działdowski	Lidzbark	24997	0	1	0	0	0	0	1
Działdowski	Rybno	14746	0	1	0	0	0	0	1
Nidzicki	Janowo	19156	0	1	0	0	0	0	1
Piski	Pisz	62476	0	1	0	0	0	0	1
Szczycieński	Rozogi	22395	0	1	0	0	0	0	1
Szczycieński	Szczytno	34726	0	1	0	0	0	0	1
Szczycieński	Świętajno	27978	0	1	0	0	0	0	1
Szczycieński	Wielbark	34789	0	1	0	0	0	0	1
Razem	**10 gmin**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 17. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie wielkopolskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie wielkopolskim

42/207 gminy w województwie (20%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Ostrowski	Odolanów	13127	1	1	0	0	0	0	2
Ostrzeszowski	Czajków	7077	0	1	0	0	1	0	2
Ostrzeszowski	Kobyla Góra	12895	0	1	0	0	1	0	2
Ostrzeszowski	Kraszewice	7511	0	1	0	0	1	0	2
Ostrzeszowski	Ostrzeszów	17531	0	1	0	0	1	0	2
Pleszewski	Chocz	7341	1	1	0	0	0	0	2
Słupecki	Zagórów	15615	1	1	0	0	0	0	2
Wrzesiński	Pyzdry	12574	1	1	0	0	0	0	2
Czarnkowsko-trzcianecki	Drawsko	16295	0	1	0	0	0	0	1
Czarnkowsko-trzcianecki	Krzyż Wlkp.	16873	0	1	0	0	0	0	1
Czarnkowsko-trzcianecki	Trzcianka	35708	0	1	0	0	0	0	1
Czarnkowsko-trzcianecki	Wieleń	42400	0	1	0	0	0	0	1
Grodziski	Wielichowo	10619	1	0	0	0	0	0	1
Kaliski	Brzeziny	12705	0	1	0	0	0	0	1
Kaliski	Godziesze Wielkie	10507	0	1	0	0	0	0	1
Kaliski	Lisków	7583	0	1	0	0	0	0	1
Kolski	Kościelec	10590	0	1	0	0	0	0	1

42/207 gminy w województwie (20%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	Gmina	Powierzchnia Ogólna [ha]	Rozdrobnienie gruntów[1/]	Skrajnie niekorzystne ONW[2/]	Niska zawartość próchnicy[3/]	Silne zagrożenie erozji[4/]	Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]	Zanieczyszczenie gleb[6/]	Suma czynników
Koniński	Grodziec	11772	0	1	0	0	0	0	1
Koniński	Kramsk	13178	0	1	0	0	0	0	1
Koniński	Krzymów	9268	0	1	0	0	0	0	1
Koniński	Stare Miasto	9782	0	1	0	0	0	0	1
Nowotomyski	Miedzichowo	20851	0	1	0	0	0	0	1
Nowotomyski	Nowy Tomyśl	18087	0	1	0	0	0	0	1
Nowotomyski	Zbąszyń	17420	0	1	0	0	0	0	1
Ostrowski	Sieroszewice	16354	0	1	0	0	0	0	1
Ostrowski	Sośnie	18746	0	1	0	0	0	0	1
Ostrzeszowski	Doruchów	9933	0	1	0	0	0	0	1
Ostrzeszowski	Grabów n./Prosną	12097	0	1	0	0	0	0	1
Ostrzeszowski	Mikstat	8468	0	1	0	0	0	0	1
Pleszewski	Gizałki	10856	0	1	0	0	0	0	1
Poznański	Buk	8736	0	0	1	0	0	0	1
Poznański	Mosina	15729	0	1	0	0	0	0	1
Rawicki	Jutrosin	11331	1	0	0	0	0	0	1
Średzki	Krzykosy	11046	0	1	0	0	0	0	1

42/207 gminy w województwie (20%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Turecki	Brudzew	11272	0	1	0	0	0	0	1
Turecki	Dobra	12995	0	1	0	0	0	0	1
Turecki	Malanów	10717	0	1	0	0	0	0	1
Turecki	Przykona	11093	0	1	0	0	0	0	1
Turecki	Tuliszków	14240	0	1	0	0	0	0	1
Turecki	Turek	10942	0	1	0	0	0	0	1
Turecki	Władysławów	9071	0	1	0	0	0	0	1
Wolsztyński	Przemyśl	22533	1	0	0	0	0	0	1
Razem	**42 gminy**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/] <1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

Rys. 18. Obszary problemowe rolnictwa (OPR) w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne

Tabela 17

Wykaz obszarów problemowych rolnictwa (OPR) w województwie zachodniopomorskim

4/107 gminy w województwie (0,04%)			Czynniki limitujące produkcję rolniczą						
Powiat	**Gmina**	**Powierzchnia Ogólna [ha]**	**Rozdrobnienie gruntów[1/]**	**Skrajnie niekorzystne ONW[2/]**	**Niska zawartość próchnicy[3/]**	**Silne zagrożenie erozji[4/]**	**Bardzo silne zakwaszenie gleby[5/]**	**Zanieczyszczenie gleb[6/]**	**Suma czynników**
Policki	Nowe Warpno	17251	0	1	0	0	1	0	2
Gryfiński	Stare Czarnowo	15317	0	0	0	1	0	0	1
Kamieński	Międzyzdroje	11266	0	1	0	0	0	0	1
Szczecinecki	Biały Bór	25747	0	1	0	0	0	0	1
Razem	**4 gminy**	[1/]kryterium łączne pow. użytków rolnych gosp. 1-10 ha, liczby działek w gosp. ≥4 i pow. działki <2,5 ha; [2/]strefa ONW: nizinna II, górska i specyficzna; [3/]<1,3%; [4/]w stopniu silnym i średnim; [5/]pH <4,5; [6/]metalami ciężkimi zgodnie z kryteriami rozporządzenia Ministra Środowiska z 9 IX 2002 r.							

4 LITERATURA

1. Bański I., 2007: Geografia rolnictwa Polski. PWE, Warszawa, ss. 249.
2. Churski P., 2006: Obszary problemowe w polityce regionalnej Unii Europejskiej w latach 2000-2006. http://www.wshe.pl/vladis/vladis15/4.html,
3. Filipiak K., 2008: Uwarunkowania produkcji rolniczej na obszarach gleb silnie zakwaszonych. Studia i Raporty IUNG-PIB z. 12, s. 113-122.
4. Filipiak K., Jadczyszyn J., 2008: Kryteria wyboru i ocena obszarów problemowych rolnictwa w Polsce. Studia i Raporty IUNG-PIB z., 12, s. 103-111.
5. Górski T., Kozyra J., Stuczyński T., 2006: Identification of soil vulnerable to water deficit in Poland. Bibl. Fragm. Agron., Puławy - Warszawa, s. 297-2680.
6. Jadczyszyn J., 2008: Ocena warunków przyrodniczo-ekonomicznych na obszarach zagrożonych erozją wodną w Polsce. Studia i Raporty IUNG-PIB z. 12, s. 155-164.
7. Jadczyszyn J., Filipiak K., Stuczyński T., 2008: Ocena przestrzennego rozmieszczenia gleb podlegających skrajnej marginalizacji na obszarach ONW w Polsce. Studia i Raporty IUNG-PIB z. 12, s. 191-201.
8. Jończyk K., Jadczyszyn J. Filipiak K., Stuczyński T., 2008: Przestrzenne zróżnicowanie zawartości materii organicznej w glebach Polski w kontekście ochrony gleb i ich rolniczego wykorzystania. Studia i Raporty IUNG-PIB z. 12, s. 145-154.
9. Kozłowski M., 2008: Ewolucja i kierunki reform polityki regionalnej Unii Europejskiej. Ocena komplementarności działań Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej na obszarach wiejskich. Praca zbiorowa pod redakcją naukową prof. dr hab. Ireny Jędrzejczyk. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa, s. 13-22.
10. Pięta P., Sawicka J., Dziergawa T., 2008: Dylematy rozwoju obszarów wiejskich wobec reform Wspólnej Polityki Rolnej i Polityki Spójności. Ocena komplementarności działań Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej na obszarach wiejskich.

Praca zbiorowa pod redakcją naukową prof. dr hab. Ireny Jędrzejczyk. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa, s. 23-33.
11. Siebielec G., Stuczyński T., Terelak H., Filipiak K., Koza P., Korzeniowska-Pucułek R., Łopatka A., Jadczyszyn J., 2008: Uwarunkowania produkcji rolniczej w regionach o dużym udziale gleb zanieczyszczonych metalami śladowymi. Studia i Raporty IUNG-PIB z. 12, s. 123-143.
12. Stuczyński T., Filipiak K., Kozyra J., Górski T., Jadczyszyn J., 2006: Obszary o niekorzystnych warunkach Gospodarowania w Polsce. IUNG-PIB Puławy, s. 41.
13. Terelak H., Motowicka-Terelak T., Maliszewska-Kordybach B., Pietruch Cz., 2002: Monitoring chemizmu gleb ornych Polski. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, ss. 146.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE..... 3

2. MATERIAŁ I METODA..... 5
3. CHARAKTERYSTYKA OPR..... 7
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE..... 11
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIEE..... 14
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE..... 17
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE..... 22
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE..... 25
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE..... 29
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE..... 37
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE..... 46
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE..... 48
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE..... 45
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE..... 58
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE..... 61
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE..... 65
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE..... 70
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE..... 72
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE 76
4. LITERATURA..... 78